

Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmas 2021.–2027. gadam 5.1.1. specifiskā atbalsta mērķa “Vietējās teritorijas integrētās sociālās, ekonomiskās un vides attīstības un kultūras mantojuma, tūrisma un drošības veicināšana pilsētu funkcionālajās teritorijās” 5.1.1.6. pasākuma “Kultūras mantojuma saglabāšana un jaunu pakalpojumu attīstība” ietvaros atbalstāmā objekta darbības stratēģijas satura apraksts

5.1.1.6.pasākuma objekta darbības stratēģijas satura apraksts izstrādāts, lai sniegtu informāciju 5.1.1.6. pasākuma “Kultūras mantojuma saglabāšana un jaunu pakalpojumu attīstība” (turpmāk – 5.1.1.6.pasākums) projekta iesniedzējiem par [Noteikumu Nr.811](#)¹ 27.punktā noteikto prasību projekta iesniedzējam projekta iesnieguma iesniegšanas dienā nodrošināt, ka ir **apstiprināta atbalstāmā objekta darbības stratēģija**.

- ❖ 5.1.1.6. pasākuma **mērķis** ir saglabāt, aizsargāt un attīstīt **valsts nozīmes kultūras pieminekļus**, veicinot objektu piekļūstamību un paplašinot objekta kā ilgtspējīga resursa inovatīvu izmantošanu cilvēka dzīves kvalitātes uzlabošanā un vietējo iedzīvotāju kopienas stiprināšanā.
- ❖ 5.1.1.6. pasākuma ietvaros atbalsts paredzēts **pašvaldības attīstības programmās** paredzēto valsts nozīmes kultūras pieminekļu, kas atrodas plānošanas reģiona attīstības programmā noteiktā **pilsētu funkcionālajā teritorijā, atjaunošanai, konservācijai, pārbūvei vai restaurācijai, kā arī jaunu pakalpojumu izveidei, paplašinot kultūras mantojuma objekta saturisko piedāvājumu**.
- ❖ 5.1.1.6. pasākuma ietvaros par kultūras mantojuma objektu vai kultūras pieminekli uzskata **valsts nozīmes kultūras pieminekli**, kas ir valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā iekļauts objekts ar atsevišķu valsts aizsardzības numuru. Valsts nozīmes pilsētībūvniecības pieminekļi pasākuma ietvaros nav attiecināmi.
- ❖ Atbilstoši [Noteikumu Nr.811](#) 26.punktā noteiktajam, projekta rezultātā tiks atjaunots, konservēts, pārbūvēts vai restaurēts valsts nozīmes kultūras piemineklis, kas **nodrošina kultūras darbību vai ar kultūras mantojuma atjaunošanu saistīto zināšanu pārnesei ne mazāk kā 9 mēnešus gadā**.

¹ Ministru kabineta 2024.gada 10.decembra noteikumi Nr.811 “Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmas 2021.-2027. gadam 5.1.1. specifiskā atbalsta mērķa “Vietējās teritorijas integrētās sociālās, ekonomiskās un vides attīstības un kultūras mantojuma, tūrisma un drošības veicināšana pilsētu funkcionālajās teritorijās” 5.1.1.6. pasākuma “Kultūras mantojuma saglabāšana un jaunu pakalpojumu attīstība” īstenošanas noteikumi”. Pieejams: <https://www.vestnesis.lv/op/2024/242.20>

- ❖ 5.1.1.6. pasākuma **projekta iesniedzēji** ir pašvaldība, pašvaldības iestāde vai pašvaldības kapitālsabiedrība, kuras īpašumā, turējumā, lietošanā, nomā vai valdījumā atrodas kultūras mantojuma objekts, kurā plānotas investīcijas.
- ❖ Projekta iesniedzējs 5.1.1.6. pasākuma ietvaros projekta īstenošanai var piesaistīt **sadarbības partneri** – pašvaldību, pašvaldības iestādi vai pašvaldības kapitālsabiedrību, kuras īpašumā, turējumā, lietošanā, nomā vai valdījumā atrodas kultūras mantojuma objekts, kurā plānotas investīcijas.
- ❖ Saskaņā ar [Noteikumu Nr.811](#) 29.2. apakšpunktu finansējuma saņēmējs nodrošina projekta rezultātu **ilgtspēju vismaz piecus gadus** pēc tam, kad sadarbības iestāde ir veikusi noslēguma maksājumu.
- ❖ Atbilstoši [Noteikumu Nr.811](#) 27. punktā noteiktajam projekta iesnieguma iesniegšanas dienā ir **apstiprināta atbalstāmā objekta darbības stratēģija vismaz piecu gadu darbības periodam**, kas apliecina, ka:
 - ❖ ir saņemts vietējās **kopienas atbalsts** objekta satura pilnveidei;
 - ❖ objektu darbības stratēģija izstrādāta, ņemot vērā **atjaunošanas darbu koncepciju***, kas sagatavota, izvērtējot iespēju piesaistīt kvalificētu arhitektu;
 - ❖ objekta darbības stratēģija ir sasaistē ar pilsētvides attīstības izaicinājumiem un tūrisma attīstības prioritātēm;
 - ❖ objektu darbības stratēģija pamato objekta attīstības **sociālekonomiskos ieguvumus** un paredz objekta **uzturēšanu ilgtermiņā**;
 - ❖ objekta darbības stratēģija pamato, kā tiks veicināta **vietējo iedzīvotāju sociālā iekļaušana**, izpildot šādus nosacījumus:
 - ❖ tiks pilnveidoti esošie **pakalpojumi** vai izveidoti jauni, iesaistot vietējās iedzīvotāju kopienas, uzlabojot sabiedrības līdzdalību kultūras procesos un radot jaunu sociālo dinamiku vairāku pašvaldību teritorijas iedzīvotājiem;
 - ❖ objekta darbības stratēģijā iekļautie risinājumi sekmē vienlīdzīgu piekļuvi kultūras objektiem, **veicinot kultūras objektu un norišu piekļūstamību** visiem apmeklētājiem neatkarīgi no personas dzīvesvietas, funkcionāliem traucējumiem un piederības sociālās atstumtības riska grupām.

*Atjaunošanas darbu koncepcijas izstrāde nav obligāta, ja atbilstoši 4.1.kritērijam "Projekta īstenošanas gatavības pakāpe" vismaz vienai no projekta ietvaros plānotajām būvniecības darbībām ir augsta gatavības pakāpe vai vismaz vienai no projekta ietvaros plānotajām būvniecības darbībām ir vidēja gatavības pakāpe.

5.1.1.6.pasākuma objekta darbības stratēģijas satura apraksts sagatavots, lai potenciālajiem 5.1.1.6.pasākuma projektu iesniedzējiem sniegtu pārskatāmu priekšstatu par objekta darbības stratēģijā norādāmo informāciju, kas tiks vērtēta 5.1.1.6.pasākuma projekta iesniegumu vērtēšanas posmā.

5.1.1.6.pasākuma objekta darbības stratēģijas satura aprakstā iekļautas objekta darbības stratēģijas vēlamās sadaļas atbilstoši Ministru kabineta 2022.gada 1.februāra instrukcijā Nr.1 “Kārtība, kādā izstrādā un aktualizē institūcijas darbības stratēģiju un novērtē tās ieviešanu” norādītajām tiešās pārvaldes institūciju darbības stratēģijas saturam. Pie katras no objekta darbības stratēģijas vēlamajām sadaļām, norādīta informācija, kas tiks vērtēta 5.1.1.6.pasākuma projektu iesniegumu atlases ietvaros.

5.1.1.6.pasākuma projekta iesniedzēji objekta darbības stratēģijas prasīto informāciju var sagatavot arī citā formātā, t.sk. par pamatu ņemot jau esošu objekta darbības stratēģiju vai plānu, nepieciešamības gadījumā papildinot esošo objekta darbības stratēģiju ar 5.1.1.6.pasākuma projektu iesniegumu vērtēšanai nepieciešamo informāciju.

1. Objekta darbības stratēģijas saturs

1.1. Kultūras mantojuma objekta darbības mērķi un uzdevumi

Sadaļā norāda objekta darbības ilgtermiņa mērķus un uzdevumus noteiktam laika periodam (vismaz 5 gadu perspektīvā pēc 5.1.1.6.pasākuma projekta noslēguma maksājuma veikšanas), kurus iecerēts veikt kultūras mantojuma objekta darbības mērķu sasniegšanai, nodrošinot sasaisti ar 5.1.1.6. pasākuma mērķi – saglabāt, aizsargāt un attīstīt valsts nozīmes kultūras pieminekļus, veicinot objektu piekļūstamību un paplašinot objekta kā ilgtspējīga resursa inovatīvu izmantošanu cilvēka dzīves kvalitātes uzlabošanā un vietējo iedzīvotāju kopienas stiprināšanā.

Sadaļā, tai skaitā norāda, vai objekta darbības stratēģija ir sasaistē ar pilsētvides attīstības izaicinājumiem un tūrisma attīstības prioritātēm un teritorijā ir spēkā esošu kultūras norišu plānošanas dokuments, piemēram, pilsēta ir Eiropas Kultūras ceļu programmas dalībnieks vai pilsētai ir Eiropas kultūras galvaspilsētas statuss vai izstrādāts Eiropas kultūras galvaspilsētas pasākumu plāns (ja attiecināms).

Atsauce uz 5.1.1.6.pasākuma projektu iesniegumu vērtēšanas kritērijiem:

- ◆ **4.6.1. apakškritērijā** saņem 2 punktus, ja objekta darbības stratēģija ir sasaistē ar teritorijā spēkā esošu kultūras norišu plānošanas dokumentu (stratēģija /konceptija/vīzija, Eiropas Kultūras ceļu programmas dalībnieks/ Eiropas kultūras galvaspilsētas statuss un/vai pasākumu plāns).

1.2. Kultūras mantojuma objekta misija, vīzija un vērtības

Sniedzot kultūras mantojuma objekta misijas, vīzijas un vērtību pamatojumu, nepieciešams nodrošināt kultūras mantojuma objekta darbības sasaisti ar 5.1.1.6. pasākuma mērķi – saglabāt, aizsargāt un attīstīt valsts nozīmes kultūras pieminekļus, veicinot objektu piekļūstamību un paplašinot objekta kā ilgtspējīga resursa inovatīvu izmantošanu cilvēka dzīves kvalitātes uzlabošanā un vietējo iedzīvotāju kopienas stiprināšanā.

1.3. Kultūras mantojuma objekta mērķa grupas apraksts

Sadaļā sniedz aprakstu par kultūras mantojuma objekta sasniedzamo mērķa grupu.

Atbilstoši [Noteikumu Nr.811](#) 10.punktā noteiktajam 5.1.1.6.pasākuma mērķa grupa ir iedzīvotāji, vietējie un ārvalstu tūristi, kultūras mantojuma objektu apmeklētāji un saistīto pakalpojumu sniedzēji.

Sadaļā definē konkrētas mērķa grupas, tai skaitā norādot, vai paredzēts strādāt ar sociāli mazaizsargātām grupām ar zemu kultūras līdzdalības īpatsvaru:

- ❖ cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem;
- ❖ bērniem, jauniešiem;
- ❖ senioriem;
- ❖ mazākumtautībām;
- ❖ imigrantiem.

Atsauce uz 5.1.1.6.pasākuma projektu iesniegumu vērtēšanas kritērijiem:

- ◆ **4.4. kritērijā** punktu skaitu piešķir atbilstoši sociāli mazaizsargāto grupu skaitam, ar ko paredzēts strādāt, paredzot radīt jaunus mērķa grupas vajadzībām pielāgotus pakalpojumus:
 - ◆ ar vismaz 4 no minētām grupām – 6 punkti;
 - ◆ ar vismaz 3 no minētām grupām – 4 punkti;
 - ◆ ar vismaz 2 no minētām grupām – 2 punkti;
 - ◆ ar vismaz 1 no minētām grupām – 1 punkti;
 - ◆ ar nevienu no minētām grupām – 0 punkti.

1.4. Kultūras mantojuma objekta darbības plānotie rezultāti

1.4.1. Kultūras mantojuma objektā plānoto pasākumu un pakalpojumu apraksts

Atbilstoši [Noteikumu Nr.811](#) 26.punktā noteiktajam atjaunotais, konservētais, pārbūvētais vai restaurētais valsts nozīmes kultūras piemineklis nodrošina kultūras darbību vai ar kultūras mantojuma atjaunošanu saistīto zināšanu pārnesi ne mazāk kā 9 mēnešus gadā.

Sadaļā norāda kultūras mantojuma objekta kultūras pasākumu un pakalpojumu programmu (turpmāk - programma), tai skaitā norādot programmas izveides pamatojumu, proti, kā kultūras pasākumi vai pakalpojumi, kas iekļauti programmā, palīdzēs sasniegt izvirzīto misiju, vīziju, kā arī sniegs ieguldījumu noteikto funkciju īstenošanā.

Sadaļā pamato sabiedrības ieguvumus no objektā īstenotās programmas, norādot informāciju, vai ir apzinātas vietējās kopienas vajadzības un/vai veikta sabiedriskā apspriešana objekta darbības satura plānošanā, piemēram, īstenošanas dažādas

sabiedriskās apspriešanas vai vietējās kopienas vajadzību apzināšanas pasākumi, apliecinot dažādu mērķa grupas pārstāvju interešu pārstāvību.

Atbilstoši Nemateriālā kultūras mantojuma likumā lietotajiem terminiem kopiena ir personu grupa vai privātpersona, kam raksturīga kopīga identitātes izjūta un ko vieno nemateriālais kultūras mantojums un kopīga ieinteresētība to saglabāt un nodot nākamajām paaudzēm. Piemēram, atbilstoši Eiropas Padomes vispārējā konvencija par kultūras mantojuma vērtību sabiedrībai 2.pantā noteiktajai definīcijai mantojuma kopiena - sastāv no cilvēkiem, kas augstu novērtē specifiskus kultūras mantojuma aspektus, kurus tā vēlas uzturēt un nodot nākamajām paaudzēm.

Programmas aprakstā iekļauj arī informāciju, vai paredzēts attīstīt pakalpojumus sabiedrības līdzdalībai kultūras procesu nodrošināšanā. Būtiski sabiedrības līdzdalības kultūras procesos paplašināšanas virzieni ir:

- ❖ iedzīvotāju un kopienu iesaiste materiālā un nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanā. Kultūras mantojuma saglabāšanā īpaša nozīme ir mantojuma kopienām - cilvēkiem, kuri uztur un nodod nākamajām paaudzēm konkrētas kultūras mantojuma vērtības;
- ❖ piedalīšanās amatiermākslas kolektīvu darbībā;
- ❖ sabiedrības aktīva iesaiste mūsdienu kultūras procesos un mākslinieciskajā jaunradē.

Atsevišķi apraksta programmas pasākumus un pakalpojumus, kas vērsti uz sociāli mazākaižsargāto grupu iekļaušanu, aprakstot atbilstību konkrētā mērķa grupas segmenta vajadzībām un pamatojot, vai programma sniedz ieguldījumu mērķa grupas īstermiņa un ilgtermiņa vajadzību risināšanā, tai skaitā izvēlētais programmas saturs, metodes un izpaušmes veids ir atbilstošs darbam ar konkrēto mērķa grupas segmentu un balstās uz mērķa grupas interesēm.

Tāpat atsevišķi apraksta programmas pasākumus un pakalpojumus, kas vērsti uz tūrisma plūsmu palielināšanu.

Atsauce uz 5.1.1.6.pasākuma projektu iesniegumu vērtēšanas kritērijiem:

- ◆ **4.2.1. apakškritērijā** saņem 2 punktus, ja ir apzinātas vietējās kopienas vajadzības un/vai veikta sabiedriskā apspriešana objekta darbības satura plānošanā
- ◆ **4.2.2. apakškritērijā** saņem 2 punktus, ja paredzēts attīstīt pakalpojumus sabiedrības līdzdalības kultūras procesu nodrošināšanai;
- ◆ **4.3.kritērijā** punktu skaitu piešķir atbilstoši plānotajam pakalpojumu skaitam: 1 pakalpojums – 1 punkts, 2 pakalpojumi – 2 punkti, vismaz 3 pakalpojumi – 3 punkti;
- ◆ **4.5.kritērijā** punktu skaitu piešķir par objekta nozīmi kultūras funkcijas nodrošināšanā:
 - ◆ **4.5.1.apakškritērijā**, ja investīcijas plānotas objektā, kas šobrīd nodrošina kultūras pakalpojumu un/vai ir publiski pieejams – 2 punkti
 - ◆ **4.5.2.apakškritērijā**, ja investīcijas plānotas objektā, kas šobrīd nenodrošina kultūras pakalpojumus un/vai nav publiski pieejams, bet

projekta īstenošanas rezultātā paredzēts nodrošināt kultūras pakalpojumus, tai skaitā ar kultūras mantojuma atjaunošanu saistīto zināšanu pārnesi, un publisku pieejamību – 1 punkts;

- ◆ **4.5.3.apakškritērijā**, ja investīcijas plānotas objektā, kas šobrīd nenodrošina kultūras pakalpojumus un/vai publisko pieejamību, un projekta īstenošanas rezultātā nav paredzēts nodrošināt kultūras pakalpojumus un publisku pieejamību – 0 punkti.

Kritērijs ir izslēdzošs, jāsaņem vismaz 1 punkts.

1.4.2. Sabiedrības līdztiesība kultūras norišu piekļūstamībā

Šajā sadaļā norāda, vai objekta darbības stratēģija paredz veicināt līdztiesību kultūras norišu piekļūstamībā neatkarīgi no personas dzīvesvietas, īpašām vajadzībām un sociālās atstumtības riska, īpaši uzlabojot vides pieejamību personām ar funkcionāliem traucējumiem.

Norāda, vai objektu darbības stratēģija izstrādāta, ņemot vērā atjaunošanas darbu koncepciju (ja projekta iecerei ir zema gatavības pakāpe), kas sagatavota, izvērtējot iespēju piesaistīt kvalificētu arhitektu.

5.1.1.6.pasākums tiek īstenots, ievērojot: Jaunā Eiropas *Bauhaus* principus: **estētiku, ilgtspēju, iekļautību**, tai skaitā iekļaujot publiskās ārtelpas attīstības risinājumus apkārtējā ainavā, nodrošinot dabā balstīto risinājumu un universālā dizaina principu ievērošanu.

Atsauce uz 5.1.1.6.pasākuma projektu iesniegumu vērtēšanas kritērijiem:

- ◆ **3.1. kritērijā** vērtē, vai projekta darbības paredzēts īstenot, ievērojot Jaunā Eiropas “Bauhaus” principus: estētika, ilgtspēja, iekļautība, tai skaitā, nodrošinot publiskās ārtelpas attīstības risinājumu iekļaušanos apkārtējā ainavā, dabā balstīto risinājumu, universālā dizaina principu ievērošanu:
 - ◆ **3.1.3. iekļautība** – projekts nodrošina dažādu grupu intereses un vajadzības, kā arī līdzvērtīgas infrastruktūras izmantošanas iespējas saskaņā ar universālā dizaina principiem.
- ◆ **4.1. kritērijā** punktu skaitu piešķir par projekta īstenošanas gatavības pakāpi:
 - ◆ Minimālo punktu skaitu – 2 punkti piešķir, ja vismaz vienai projekta ietvaros plānotajai būvniecības darbībai ir **sagatavota atjaunošanas darbu koncepcija**, projektēšanas uzdevums par būvniecības ieceres dokumentu sagatavošanu un iesniegta indikatīva būvdarbu izmaksu aplēse (tāme);
 - ◆ 4 punktus piešķir, ja vismaz vienai no projektā plānotajām projekta darbībām projekta ietvaros ir izstrādāts būvprojekts minimālā sastāvā, bet tas nav iesniegts būvvaldē, vai izstrādāts mets un uzsākta iepirkuma procedūra par būvprojekta izstrādi, un iesniegta indikatīva būvdarbu izmaksu aplēse (tāme);

- ◆ 6 punktus piešķir, ja ir veikta būvvaldes atzīme par projektēšanas nosacījumu izpildi vai ir izdarīta atzīme par būvniecības ieceres akceptu un par būvniecības darbību ir izsludināts iepirkums.
- ◆ **4.8. kritērijā** punktu skaitu piešķir, ja objekta darbības stratēģija paredz veicināt līdztiesību kultūras norišu piekļūstamībā neatkarīgi no personas dzīvesvietas, īpašām vajadzībām un sociālās atstumtības riska:
 - ◆ **4.8.1.apakškritērijā**, ja ir veikts vides pieejamības novērtējums un izstrādāti objekta vides piekļūstamības risinājumi, piesaistot jomas ekspertus atbilstoši dizaina domāšanas principiem – 2 punkti;
 - ◆ **4.8.2.apakškritērijā**, ja ir izstrādāti universālā dizaina risinājumi, piesaistot jomas ekspertus – 1 punkts;
 - ◆ **4.8.3.apakškritērijā**, ja kultūras satura pieejamības risinājumu izstrāde nodrošināta, piesaistot jomas ekspertus atbilstoši dizaina domāšanas principiem – 2 punkti.

Aicinām iepazīties ar vadlīnijām horizontālā principa “Vienlīdzība, iekļaušana, nediskriminācija un pamattiesību ievērošana” īstenošanai un uzraudzībai (2021-2027).

1.4.3. Kultūras mantojuma objektā plānotais apmeklējuma pieaugums

Sadaļā norāda apmeklētāju skaita prognozi 2029.gadam pa kultūras mantojuma objekta pasākumu grupām, vienlaikus norādot plānoto proporciju starp vietējiem un ārvalstu tūristiem.

Atsauce uz 5.1.1.6.pasākuma projektu iesniegumu vērtēšanas kritērijiem:

- ◆ **4.7.kritērijā** punktu skaitu piešķir atbilstoši plānotajam objekta apmeklētāju skaitam 2029.gadā, attiecīgi, ja 2029.gadā jānodrošina šādu apmeklētāju skaitu:
 - ◆ vismaz 10 000 un vairāk – 6 punkti;
 - ◆ vismaz 6000 – 9 999 – 4 punkti;
 - ◆ vismaz 3000 – 5999 – 2 punkti;
 - ◆ mazāk par 3000 apmeklējumiem – 0 punkti.

1.5. Publicitātes un mārketinga aktivitātes

Sadaļā apraksta kultūras mantojuma objekta publicitātes programmu atbilstoši objekta darbības stratēģijas īstenošanas noteiktajam laika periodam, lai informētu mērķa grupu par plānotajiem kultūras pasākumiem un pakalpojumiem.

Sadaļā ietver informāciju par plānotajām mārketinga aktivitātēm, norādot veiktās un plānotās mārketinga aktivitātes (konkrētas darbības, raksturojot veicamos pasākumus, termiņus), tādējādi veicinot atbalstāmā objekta atpazīstamību un piesaistot tūristus.

Atsauce uz 5.1.1.6.pasākuma projektu iesniegumu vērtēšanas kritērijiem:

- ◆ **4.6.3. apakškritērijā** saņem 1 punktu, ja objekta darbības stratēģija paredz īstenot mārketinga aktivitātes un tūrisma pieaugumu.

Aicinām iepazīties ar Eiropas Savienības fondu 2021.-2027. gada plānošanas perioda un Atvēršanas fonda komunikācijas un dizaina vadlīnijām.

1.6. Kultūras mantojuma objekta ilgtspēja

Sadaļā nepieciešams sniegt informāciju, kā tiks nodrošināta kultūras mantojuma objekta atjaunošanas projekta rezultātu saglabāšana **vismaz 5 gadus pēc projekta īstenošanas**, nodrošinot objekta uzturēšanu ilgtermiņā.

Atsauce uz 5.1.1.6.pasākuma projektu iesniegumu vērtēšanas kritērijiem:

- ◆ **4.6.2. apakškritērijā** saņem 1 punktu, ja objekta darbības stratēģija pamato, no kādiem līdzekļiem tiks nodrošināta objekta uzturēšana pēc projekta īstenošanas pabeigšanas;
- ◆ **4.6.4. apakškritērijā** saņem 1 punktu, ja objekta darbības stratēģija paredz, ka objekta attīstības rezultātā tiks radītas jaunas darbavietas vai saglabātas esošās darbavietas.